

کتابچه احکام بیماران

بیمارستان حضرت ولیعصر (عج) دره شهر

پاییز ۱۳۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیاران و همراہان گرامی

این کتابچہ آموزشی برای راہنمایی و ارانہ اطلاعات بہت انجام فرائض دینی در مدت اقامت شما در بیمارستان شہدای یافت آباد تہیہ کردیدہ است.

لازم بہ ذکر است کہ این مطالب برگرفته از رسالہ توضیح المسائل (حضرت آیت اللہ روح اللہ الموسوی النجینی قدس سرہ) است.

کتابخانہ

با آرزوی قبولی طاعات و عبادات
دقت رہود کیفیت

امکانات موجود این مرکز جهت انجام فرایض دینی بیماران و همراهان

- حضور امام جماعت مرکز در دفتر خویش واقع در حیاط غربی بیمارستان، نبش واحد پذیرش اورژانس از ساعت حدوداً ۱۱ صبح الی ۱۳/۳۰ به غیر از پنجشنبه ها و ایام تعطیل جهت پاسخگویی به سوالات و مشکلات مذهبی مراجعین و کارکنان
- پنش اذان ظهر و اقامه نماز جماعت ظهر و عصر در نمازخانه عمومی مرکز
- وجود نمازخانه عمومی جهت کلیه همراهان
- وجود نمازخانه در بخشهای بستری با امکانات جهت اقامه نماز
- وجود حاک تیمم، کتابهای قرآن و مفلح الجنان در نمازخانه عمومی و نمازخانه کلیه بخشهای بستری
- حضور صندوق های صدقات در قسمت های مختلف بیمارستان جهت انجام تذورات و...
- حضور نماینده کمیته امداد در درب ورودی کلینیک های تخصصی در ساعت ملاقات جهت جمع آوری حضوری تذورات مراجعین با صدور

رسید

عبادت در بستریاری

به طور کلی افراد بیمار از جهت بی‌سه قسم تقسیم می‌شوند:

۱- بیماران معمولی و کسانی که بطور سرپایی معالجه می‌شوند و بیماری آنها بیچ‌نوع و مشکلی برای خواندن نماز و سایر عبادات ایجاد نخواهد کرد که این دسته افراد نماز خود را از نظر وقت، رعایت قبله و طهارت و امثال آن مانند قبل از بیماری بجای آورند .

۲- بیماران بد حال یا اورژانسی که به بیچ‌عنوان قادر به انجام عبادات عملی و نماز نیستند مگر با ایاء و اشاره و گاهی ممکن است کسانی باشند که اصلاً فاقد بعضی از شرایط کلی تکلیف مانند عقل و قدرت باشند که در این صورت تکلیف از آنان ساقط است هتاهم بر آنان واجب نیست .
مثل افرادی که در وقت نماز در حال کماهی مطلق به سر می‌برند یا بیماران روانی سخت که عقل و مشاعر آنان از کار افتاده است .

۳- بیمارانی که جزء دسته اول و دوم نیستند ولی در مورد نماز و احکام نماز مانند طهارت، قبله و امثال آن از احکام و مسائل خاصی برخوردار می‌باشند.

طهارت

موضوعات یا مسائلی که به عنوان مقدمات نماز محبوب می شود عبارت است از: طهارت، وقت، قبله، پوشش یاستر، مکان نمازگزار و

غیره

وضوی جیره

وضو بر دو قسم است:

۱- وضوی معمولی

۲- وضوی جیره ای

جیره به چیزهایی گفته می شود که بر روی زخم ها، جراحات، چرک ها، دل ها، شکستگی ها، بریدگی ها قرار می دهند مانند: تخته، پارچه، دارو کوچک که محل زخم و شکسته را می بندند یا نمان می کنند. جیره در لغت از ماده جبرو به معنای کمک کردن می باشد.

از این رو به باند های کچی و غیره و انواع دارو هایی که مصارف جلدی دارند به صورت لایه ای از دارو روی زخم ها و جراحات قرار می گیرند نیز جیره می گویند زیرا تمام وسائل فوق به عنوان کمک های مؤثر در امر درمان عضو مجروح یا شکسته، کاربرد دارد. جیره ممکن است در حر جانی از بدن وجود داشته باشد زیرا امکان وجود جرح است، شکستگی یا زخم در هر نقطه از بدن وجود دارد اما در اینجا چیزی که مورد بحث است، تشخیص محل و موقعیت جرح است یا زخم در ارتباط با اعضاء وضوی باشد، ضمناً وضوی جیره که یک نوع وضوی خاص بوده و از احکام خاصی نیز برخوردار است منحصراً همین مقدار نیست بلکه این عنوان یا تعبیر، نسبت به تمام مواردی که به نحوی مانعی در اعضاء وضوی ایجاد شده باشد اطلاق دارد.

موارد کلی وضوی جیره

- ۱- جای وضو، زخم و امثال آن باشد اعم از اینکه آن زخم حال درونی داشته باشد (قروح) یا حال بیرونی داشته باشد (جروح) و غیره:
- ۲- جای وضو چیزی (اعم از نجاست و غیر نجاست) چسبیده باشد به طوری که امکان برطرف نمودن آن نباشد یا قدری شقت داشته باشد که غیر قابل تحمل است.
- ۳- آب ضرر داشته باشد.

ضرر داشتن آب در اعضاء وضوه صورت دارد:

تمام اعضاء وضو (تیمم جیره ای)

تمام یک عضو وضو (تیمم جیره ای)

بعضی از اعضاء وضو (وضوی جیره ای)

دستور وضوی جیره

الف- روی زخم باز است

۱- آب برای زخم ضرر ندارد، باید طبق معمول وضو گرفت.

۲- آب ضرر دارد:

الف: (جیره در محل شستن) زخم در صورت یادتهاست:

اطراف زخم را بشوید و اگر ممکن است دست روی زخم بکشد.

اطراف زخم را بشوید و اگر ممکن نیست پارچه پستی روی آن بگذارید و روی پارچه را دست بکشید.

ب: (جیره در محل مسح) زخم روی پا یا جلوی سر باشد و نتواند مسح کند:

اگر می‌تواند، پارچه روی آن بگذارید و روی آن را مسح کنید و تیمم هم ننماید (بنابر احتیاط واجب).

اگر نمی‌تواند پارچه پستی روی آن بگذارد، باید به جای وضو تیمم کند و بهتر است یک وضو بدون مسح هم بگیرد.

ب) روی زخم بسته است

۱- می‌شود باز کرد:

الف- ضرر و زحمت ندارد:

باید باز کند و وضو بگیرد (وضوئی معمولی)

ب- ضرر دارد :

در محل شستن (صورت و دستها) است چنانچه کشیدن دست تر ضرر ندارد، واجب است روی آن دست تر بکشید.

در محل مسح است بطوری که همه جای ران را گرفته، اگر جیره پاک نیست پارچه پستی روی آن بگذارید و بر آن مسح کنید.

۲- نمی‌شود باز کرد:

الف- جیره پاک است و رساندن آب به محل زخم ممکن است و مشقت یا ضرر ندارد، باید آب را به زخم برساند.

ب- زخم یا جیره نجس است:

- نمی تواند آب بکشد و رساندن آب ضرر دارد، باید فقط اطراف زخم را آب بکشد و اگر می شود پارچه پانکی بگذارد بطوریکه جزء چسبیده حساب شود و روی آن را مسح کند.

- می تواند آب بکشد و رساندن آب زحمت و ضرر ندارد، باید آب بکشد و آب را به زخم برساند.

تیمم چسبیده ای

اگر پیشانی و پشت دست ها زخم است و پارچه یا چیزی دیگری را که بر آن بسته نمی تواند باز کند، باید دست را روی آن بکشد و نیز اگر کف دست زخم باشد و پارچه یا چیزی دیگری را که بر آن بسته نتواند باز کند، باید دست را با همان پارچه چیزی که تیمم بر آن صحیح است بزند و به پیشانی و پشت دستها بکشد.

دستور تیمم

در تیمم چهار چیز واجب است:

۱- نیت

۲- زدن کف دو دست با هم بر چیزی که تیمم به آن صحیح است. (خاک تیمم، سنگ تیمم و...)

۳- کشیدن کف هر دو دست به تمام پیشانی و دو طرف آن از جایی که موی سر می روید، تا ابرو ها و بالای بینی و بنا بر احتیاط واجب باید دستها روی ابرو ها نیز کشیده شود.

۴- کشیدن کف دست چپ بہ تمام پشت دست راست و بعد از آن کشیدن کف دست راست بہ تمام پشت دست چپ۔
 توضیح: کسی کہ وظیفہ اش تیمم است، بعد از نیت و تہیہ سنگ یا خاک پاک، در حالیکہ دستہا تہیج و صورت از رستخاہ موتا زیر ابرو ہا حتی الامکان پاک است و بدون آنکہ مانعی از قبیل انگشتر، چب، قیر، رنگ و امثال اینہا در اعضا تیمم باشد، یکبار دست را روی سنگ زدہ و پس تمامی کف دو دست را از بالای پیشانی تا زیر ابرو ہا و وسط ابرو ہا می کشد و پس کف دست چپ را بہ پشت دست راست و بعد ہم کف دست راست را بہ پشت دست چپ می کشد۔

غسل جیرہ ای

غسل جیرہ ای نیز مانند وضوئی جیرہ ای است (کہ باید روی جیرہ را مسح کند و جاہی خالی را بشوید) ولی باید آن را ترتیبی بجا آورد و اگر ارتمای انجام دہند باطل است۔

نیاب گرفتن در وضو تیمم

انسان در حال اختیار باید تمام اعمال عبادی (وضو، تیمم، غسل و...) را خود انجام دہد اما در حالت اضطرار کہ نمی تواند خود بجا آورد و ناتوان است باید نائب بگیرد یعنی کسی اورا کمک کند و اگر بہ این وظیفہ عمل نکند، بعد باید نماز خود را اعادہ نماید۔

نیابت در وضو

کسی کہ نمی تواند وضو بگیرد یا نائب بگیرد کہ اورا وضو دہد ولی باید خود او نیت و وضو کند و بادست خود مسح نماید و اگر نمی تواند باید نائش دست اورا بگیرد و بہ جای او مسح بکشد و اگر این ہم ممکن نیست باید از دست اور طوبت بگیرد و با آن رطوبت، سرو پای اورا مسح کند۔

قابل توجه است که:

انسان، شستن صورت و دستها و مسح سروپا را باید خود انجام دهد و اگر دیگری او را و خود دهد (در صورتی که خود می تواند وضو بگیرد) یاد رساندن آب به صورت و دستها و مسح سروپا به او کمک نماید، وضو باطل است همچنین حرکات ام از کارهای وضو را که می تواند به تنهایی انجام دهد نباید در آن کمک بگیرد.

نیت در تیمم

اگر وظیفه او تیمم است و نمی تواند تیمم کند باید نیت بگیرد و کسی که نیت می شود باید دست او را با دست خود او تیمم دهد و اگر ممکن نباشد باید نیت، دست خود را به چیزی که تیمم به آن صحیح است بزند و به پیشانی و پشت دستهای او بکشد.

توضیح:

کسی که دست دارد ولی نمی تواند تیمم کند باید نیت بگیرد تا او را تیمم دهد.
الف) اگر امکان دارد با دستهای خود او، او را تیمم دهد.

ب) اگر امکان ندارد، دستهای خودش را به زمین زده و به صورت و دستهای او بکشد و کسی که از داشتن دست محروم است:

الف) اگر یک دستش قطع شده و ذراع دارد باید آن دستی که سالم است را با ذراع دست دیگری که به زمین زده و به صورتش بکشد و بنا بر احتیاط مستحب دوباره با کف دست سالمش تمام پیشانی و دو طرف آن را مسح نماید و بعد با دست سالمش پشت ذراع و با ذراعش دست سالم را مسح نماید.

ب) اگر یک دست سالم باشد دیگری هم ذراع نداشته باشد، همان کف دست سالم را به زمین زده و به پستانی می کشد و بعد پشت دستش را به زمین می کشد و بنا بر احتیاط واجب علاوه بر این کار، نانب هم می گیرد به این صورت که با هم دو دستشان را به چیزی که تیمم بر آن صحیح است زده و به صورت کشیده و بعد نانب کف دستش را به پشت دست او می کشد.

ج) کسی که هر دو دستش قطع شده است، اگر ذراع های او باشد باید به وسیله دو ذراع مانند دو کف دست تیمم کند زیرا دو ذراع حکم دو کف دست را دارند و اگر ذراع ندارد در این صورت پستانی خود را به زمین کشیده و بنا بر احتیاط واجب نانب هم می گیرد.

ناز

بر اساس حالات مختلف و سلامتی یا بیماری انسان، ناز نیز به یکی از سه صورت به ترتیب خوانده می شود که عبارت است از:

۱- ایستاده

۲- نشسته

۳- خوابیده

ناز که از ایستاده و بدون حرکت و نیز در وقت خود رو به طرف قبله بخواند؛ اگر از ایستادن عاجز است باید نشیند.

اگر از نشستن عاجز است باید بخوابد (ولی تا بدنش آرام نگردد نباید چیزی بخواند).

بنابراین:

ایستاده: تا انسان می تواند ایستاده ناز بخواند نباید نشیند و باید به هر طور که می تواند ایستاده ناز بخواند.

نشسته: اگر به هیچ قسم نتواند ایستد، باید راست بنشیند و نشسته ناز بخواند.

خوایید: و اگر به پنج قسم نمی‌تواند نشیند، باید:

۱- به پهلو و دست راست بخوابد.

۲- اگر نمی‌تواند به پهلو راست بخوابد، به پهلو چپ بخوابد.

۳- و اگر آن هم ممکن نیست، به پشت بخوابد.

ضمناً حره مورد فوق، رکوع و سجود را با اشاره سر بجا آورد.

بنابراین به طور کلی در نماز هر طور که می‌تواند بایستد همان صورت نماز بخواند و در بین نماز نیز به هر اندازه که می‌تواند بایستد همین صورت عمل کند.

احکام روزه بیمار

۱- کسی که یقین یا گمان دارد روزه برای او ضرر دارد (اگرچه دکتر بگوید ضرر ندارد) باید روزه نگیرد و اگر روزه بگیرد صحیح نیست.

۲- کسی که می‌داند روزه برای او ضرر ندارد (اگرچه دکتر بگوید ضرر دارد) باید روزه بگیرد.

قضای عبادات بیمار

۱- نماز

چنانچه قبلاً نیز اشاره شده نماز در هیچ حالی از انسان ساقط نمی‌شود بنابراین شخص بیمار باید در عین حال بیماری به این موضوع مهم توجه داشته باشد اما اگر به دلایلی نماز او قضا شد، قضای نماز بر او واجب خواهد بود (ضمناً توبه و یادآوری پرستاران و اطرافیان بیمار و برنامه ریزی مناسب برای انجام فریضه نماز که قضا شود بسیار مطلوب است).

۲- روزه

۱- اگر به واسطه مرضی روزه رمضان را نگیرد و مرض او تا رمضان سال بعد طول بکشد، قضای روزه هائی را که نگرفته بر او واجب نیست و باید برای هر روز یک مد که تقریباً سه سیر است، طعام یعنی گندم یا جو و مانند اینها به فقیر بدهد ولی اگر بواسطه عذر دیگری مثلاً برای مسافرت روزه نگرفته باشد و عذر او تا رمضان بعد باقی بماند، روزه هائی را که نگرفته باید قضا کند و احتیاطاً مستحب آن است که برای هر روز یک مد طعام هم به فقیر بدهد.

۲- اگر به واسطه مرضی روزه رمضان را نگیرد و بعد از رمضان مرض او برطرف شود ولی عذر دیگری پیدا کند که تواند تا رمضان بعد قضای روزه را بگیرد باید روزه هائی را که نگرفته قضا نماید.

۳- اگر مرض انسان چند سال طول بکشد، بعد از آن که خوب شد اگر تا رمضان آینده به مقدار قضا وقت داشته باشد باید قضای رمضان آخر را بگیرد و برای هر روز از سالهای پیش یک مد طعام به فقیر بدهد.

کتابخانه
موسسه
توسعه

امن یحییٰ المضطر اذا دعاه ویکشف السوء

آیا کیست که دعای مضطر را اجابت می کند وقتی او را

می خواند و گرفتاری و بلا را از او برطرف می نماید؟

سوره نمل، آیه ۶۲